

**Kopsavilkums no 09.05.2025. (10:00-11:10) MS Teams platformā notikušās
sanāksmes par sociāli atbildīga publiska iepirkuma (SAPI) nosacījuma
ietveršanu Ministru kabineta noteikumos par specifisko atbalsta mērķa
īstenošanu (MKN SAM)**

Sanāksmes dalībnieki: ES fondu atbildīgās iestādes (AI), Finanšu ministrija kā ES fondu vadošā iestāde (VI), Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA), Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB), Labklājības ministrija

Sanāksmes ietvaros pārrunātie jautājumi:

VI informē, ka administratīvā sloga mazināšanas pasākumu ietvaros ir saņēmusi virkni iestāžu, pašvaldību un citu sadarbības partneru komentārus par SAPI un tā piemērošanas aspektiem. Tādējādi, lai Eiropas Savienības fondu 2021.—2027. gada plānošanas perioda vadības likumā noteiktajām AI būtu vienota izpratne par SAPI nosacījumu un prasību integrēšanu MKN SAM, ir nepieciešams rast vienotu pieeju prasības par SAPI integrēšanu SAM MKN, pārrunātu SAPI mērķi, labo praksi un vienotos par nostāju šajā jautājumā turpmāk.

Labklājības ministrija (LM) prezentē materiālu, kur SAPI skaidrots kontekstā ar Horizontālā principa «Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana» (HP VINPI) īstenošanu un sociālo mērķu sasniegšanu (sk.pielikumā Nr.1). LM skaidro, ka HP VINPI darbību iekļaušana iepirkumu nolikumos nozīmē īstenot iepirkumu sociāli atbildīgā veidā. LM informē, ka jau šobrīd LM pārzinā esošajos SAM MKN ir ietverts aicinājums īstenot SAPI, kur tas ir attiecināms. Tāpat arī skaidro, ka prasība par SAPI nav obligāta, bet atbalstāma. SAPI kā obligātu prasību LM iekļauj tikai tajos SAM MKN, kas ir tieši saistīti ar sociālo mērķu sasniegšanu. LM aicina pavisam neatteikties no SAPI, bet turpināt to jēgpilnu izmantošanu, kur tas ir attiecināms pēc jēgas un būtības.

IUB norāda, ka pasūtītāji vēršas pie IUB ar būtiskām neskaidrībām par SAPI piemērošanu praksē, grūtībām nodefinēt prasību sasaisti ar iepirkumu priekšmetu (kuros pēc būtības SAPI aspektu izvirzīšana nav iespējama), problemātiku SAPI izvērtēšanā un tālākā kontrolē un uzraudzībā. Ņemot vērā, ka šādas specifiskas prasības iepirkumos ir saistošas iepirkumu līgumu turpmākā izpildē, teorētiski

pieaug arī iespējamo neatbilstoši veiktu izdevumu pasūtītājiem/finansējuma saņēmējiem risks gadījumos, ja nav pienācīgi izkontrolēti SAPI ieviešanas aspekti. Rezultātā SAPI īstenošanas labie nodomi var rezultēties reālās finanšu sankcijās pret pasūtītājiem/finansējuma saņēmējiem ES fondu projektu ieviešanā, turklāt tas nākotnē var atbaidīt pasūtītājus iekļaut iepirkumos, kuros pēc būtības tas būtu jēgpilni, SAPI elementus. SAPI obligāta paredzēšana, nevērtējot pēc būtības iepirkuma priekšmetu un mērķi, būtu kritiski vērtējama, jo var sniegt pretēju efektu.

Diskusija par to, ka liela loma ir pasūtītāju informēšanā, izglītošanā par SAPI jautājumiem, lai veicinātu to izpratni par SAPI mērķi un būtību un praktisko ieviešanu. CFLA sadarbībā ar IUB un LM u.c. partneriem ir izstrādājusi metodiskos materiālus. CFLA un LM informē finansējuma saņēmējus arī projektu iesniegumu atlases semināros.

Seko diskusija par iespējām prasības par SAPI iekļaut horizontālā iepirkumu regulējumā, nevis ES fondu SAM līmenī, kur visiem būtu pieejami skaidri, vienoti principi (piemēram, definējot konkrētas jomas, kur SAPI būtu jāparedz). IUB skaidro, ka Publisko iepirkumu likums u.c. publiskos iepirkumus regulējošie normatīvie akti ir izstrādāti atbilstoši publisko iepirkumu direktīvām, un Eiropas Komisijas pusē nav skaidra un vienota viedokļa par to, kādi būtu vienoti kritēriji SAPI prasības predefinēšanai. Līdz ar to šādos apstākļos nebūtu saprātīgi nacionāli noteikti horizontāli vienotus kritērijus, bet atstāt to katra konkrēta iepirkuma vērtēšanai, pirms tam izvērtējot, kur šāda prasība ir lietderīga un ļauj sasniegt konkrēto sociālo mērķi.

CFLA prezentē materiālu par CFLA praksi attiecībā uz finansējuma saņēmēju informēšanu un izglītošanu SAPI jomā (sk. pielikumā Nr.2). CFLA mājas lapā pieejamais materiāls satur arī praktiskus piemērus, kā SAPI var īstenot dažādās jomās (izglītības programmas, IT sistēmu izstrāde, būvniecība, tehnoloģijas, veselības veicināšanas pasākumi u.c.).

Sanāksmes kopsavilkums:

- SAPI kā obligāta prasība iekļaujama SAM MKN tikai tad, ja SAM MKN ir iekļauts izvērtējums (anotācija), kādu tieši sociālā mērķa sasniegšanu tā veicina, un kāda ir sagaidāmā rīcība (t.sk. kritēriji) no finansējuma saņēmēja/pasūtītāja, tādējādi tikai gadījumos, kad ir AI skaidrs redzējums, ka šāda prasība ir nepieciešama un īstenojama kā obligāta konkrētā SAM ietvaros.
- Ja SAM MKN SAPI nav noteikta kā obligāta prasība, projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijos prasību par SAPI īstenošanu nevajag iekļaut.

- SAPI ir jāveicina caur HP VINPI darbību iekļaušanu iepirkumos, tomēr ir jāsaglabā iespēja katrā individuālā gadījumā atstāt finansējuma saņēmēja ziņā iespēju izvēlēties to iekļaušanu vai neiekļaušanu savā iepirkumā.
- Ir jāturpina pasūtītāju informēšana un izglītošana par SAPI jautājumiem, lai ieviestu SAPI iespējami jēgpilni un efektīvi, nevis radītu papildu administratīvo slogu.
- AI, IUB, CFLA ir jāveicina pasūtītāju izpratne par specifisku SAPI kritēriju iekļaušanu iepirkumos tādējādi, lai izvairītos no iespējamām finansiālām sekām gadījumos, ja iepirkumu līgumu izpildes laikā nav izdevies pienācīgi šos kritērijus ieviest.
- VI, izskatot no AI saņemtos SAM MKN arī rūpīgi sekos līdzi un ja redzēs, ka šāda prasība ir ietverta, tad pārbaudīs, vai prasība par SAPI ir tiešām pamatota.

Tiešsaistē pieejamie materiāli par SAPI un ar to saistītiem jautājumiem (aicinām AI tās pārpublicēt viegli saprotamā un pieejamā veidā savās tīmekļa vietnēs):

- <https://www.cfla.gov.lv/lv/sociali-atbildiga-publiska-iepirkuma-piemeri>
- [Vadlīnijas horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana” īstenošanai un uzraudzībai \(2021-2027\)” | Labklājības ministrija](#)
- <https://www.lm.gov.lv/lv/informacijas-pieklustamiba-timekla-un-dokumentu-pieklustamiba-1112024>
- [Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums | Iepirkumu uzraudzības birojs](#)

Pielikumā:

- 1) LM 09.05.2025. prezentācija “Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums + Horizontālais princips “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana””
- 2) CFLA 09.05.2025. prezentācija “SOCIĀLI ATBILDĪGA PUBLISKĀ IEPIRKUMA PIEMĒRI”

Sagatavotājs:

Finanšu ministrijas ES fondu sistēmas vadības departaments

19.05.2025.